

Н. Г. Малиш, В. М. Плакса

РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ ФАКТОРІВ В ЕПІДЕМІЧНОМУ ПРОЦЕСІ ДІАРЕЙНИХ ІНФЕКЦІЙ

Сумський державний університет, м. Суми, Україна

Актуальність. Епідеміологія діарейних інфекцій під впливом процесів глобалізації, зростання міграційних рухів, міжнародного туризму, на фоні загального погіршення екологічного становища, зниження імунного статусу населення, посилення патогенного потенціалу збудників, зазнала змін.

Мета. Дослідити вплив демографічних показників, харчування, водозабезпечення на рівень захворюваності на діарейні інфекції.

Матеріали і методи. У роботі були використані матеріали галузевої статистичної звітності (ф. 40-здоров) ДУ «Сумський обласний лабораторний центр МОЗ України», Головного управління статистики у Сумській області за 2003-2018 рр., застосовані епідеміологічний та статистичний методи дослідження.

Результати та обговорення. У Сумській області у сучасний час епідемічну ситуацію з діарейних інфекцій визначають гострі кишкові інфекції, спричинені умовно патогенними мікроорганізмами або невизначеної етіології (ГКІВЕ ТА ГКІНЕ), спостерігається різке зниження захворюваності на кишкові антропонози: шигельоз та черевний тиф.

Однак, вищезазначена ситуація такою була не завжди. Згідно, звітів, в 1960 р. – показники захворюваності на шигельоз становили 100,7 на 100 тис. нас., ГКІВЕ та ГКІНЕ - 500; сальмонельоз – 3,6; в 1980 р. захворюваність на шигельоз становила – 78,7 на 100 тис. нас., сальмонельоз – 20,1, ГКІВЕ та ГКІНЕ – 171,5; у 2000 р. – шигельоз – 110,2 на 100 тис. нас., сальмонельоз – 14,1, ГКІВЕ та ГКІНЕ – 174,2; у 2018 р. - шигельоз - 0,6 на 100 тис. нас., сальмонельоз – 19,3; ГКІВЕ та ГКІНЕ – 132,1.

Тобто, епідемічна ситуація з діарейних інфекцій з часом змінилися. З метою визначення ймовірного впливу соціальних факторів на епідемічний процес, були досліджені кореляційні зв'язки між ними та захворюваністю.

Встановлено, що у регіоні посилюється процес депопуляції. Кількість померлих осіб перевищує чисельність народжених у 2,2 рази. Між чисельністю населення та щільністю проживаючого населення і захворюваністю на шигельоз встановлені прямі сильні кореляційні зв'язки, відповідно, $r=0,838$ та $r=0,836$; з ГКІВЕ та ГКІНЕ – зворотні, відповідно, $r=-0,779$ та $r=-0,779$; з сальмонельозом – зворотні, $r=-0,722$ та $r=-0,721$. Сильні та середньої сили прямі кореляційні зв'язки, були виявлені між міграційним рухом населення і ГКІВЕ та ГКІНЕ і сальмонельозом, відповідно, $r=0,897$ та $r=0,563$.

Умови життя людей визначають здоров'я населення. Хліб, овочі і картопля мали найбільшу частку у раціоні населення. За місяць населення у середньому вживало від 6,5 до 10,5 кг картоплі, від 8,3 до 10,2 кг овочів, від 8,3 до 11,2 кг хліба та хлібопродуктів. При цьому риби та рибопродуктів від 1,0 до 2,0 кг, м'яса та м'ясопродуктів від 3,1 до 4,8 кг, фруктів від 1,8 до 3,2 кг. Встановлені, прямі сильні кореляційні зв'язки між споживанням м'яса і фруктів та захворюваністю на ГКІВЕ (відповідно, $r=0,836$ та $r=0,764$). Ще одним фактором, який свідчить про рівень життя населення є його доступ до водопроводу, каналізації, забезпечення гарячим водопостачанням. За результатами проведеного кореляційного аналізу встановлено, що крім очікуваного оберненого кореляційного зв'язку між захворюваністю на шигельоз та обладнанням житла водопроводом, каналізацією, гарячим водопостачанням ($r=$ від $-0,783$ до $-0,806$), прямі сильні кореляційні зв'язки встановлені між наявністю у житлі як водогону та каналізації, так і гарячого водопостачання і захворюваністю на ГКІВЕ та ГКІНЕ і сальмонельозом ($r=$ від $0,729$ до $0,872$).

Висновки. Проблема гострих кишкових інфекцій набула характеру медико-соціальної. На зростання захворюваності на сальмонельоз і ГКІВЕ та ГКІНЕ опосередковано впливатимуть подальші процеси депопуляції у регіоні, споживання неякісного м'яса та м'ясопродуктів, фруктів, аварійні ситуації на водогонах та каналізаційних мережах.

Малиш, Н.Г. Роль соціальних факторів в епідемічному процесі діарейних інфекцій. Діагностика, лікування і профілактика інфекційних хвороб у період медичної реформи / Н.Г. Малиш, В.М. Плакса // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції і пленуму ГО "Всеукраїнської асоціації інфекціоністів", 3-4 жовтня 2019 року. - Кропивницький, 2019. - С.105-107.